УДК 004.056:061.68

ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЄДИНОГО ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Лозинський О.І., викладач; Грицюк Ю.І., проф., д-р техн. наук –
Львівський ДУ БЖД

За визнанням багатьох фахівців [3] використання сучасних інформаційних технологій є одним з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, які з кожним днем стають вирішальними і перспективними. Насамперед вони мають впроваджувати міжгалузевий взаємозв'язок, створювати істотні передумови для розвитку багатьох суміжних областей знань та напрямів досліджень, повинні давати в сукупності основний внесок у вирішення ключових проблем розвитку суспільства і його прогресу.

В системі вищої освіти сучасні *інформаційні технології* запроваджують нові методи навчання, які використовують інформаційно-комунікаційні мережі та комп'ютерну техніку. Також на базі них надаються нові навчальні послуги, які в сукупності створюють інформаційно-освітнє середовище сучасного навчального закладу.

У Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД) інформаційно-освітні технології навчання на основі його інфраструктури забезпечують створення розподілених баз даних і знань, які можуть використовуватися курсантами і студентами в будь-якому місці перебування, у тому числі і в процесі реалізації концепції дистанційного навчання. У зв'язку з цим найважливішими напрямами інформатизації ЛДУ БЖД є:

- реалізація віртуального інформаційно-освітнього середовища навчання, яке передбачає виконання комплексу робіт із створення та реалізації інформаційно-комунікаційної мережі для традиційного її функціонування;
- системна інтеграція сучасних інформаційних технологій в навчальний процес, які підтримують як сам процес навчання, та наукові дослідження, так і організаційне управління навчальним процесом;
- побудова локального внутрішнього та розвиток глобального зовнішнього інформаційного-освітнього середовища і, як наслідок, єдиного інформаційно-освітнього простору навчання.

Перспективним напрямом розвитку системи вищої освіти у структурі МНС України є широке впровадження методів дистанційного навчання та самоосвіти на базі використання інформаційно-комунікаційних мереж і комп'ютерних технологій віддаленого доступу до розподілених баз даних і знань. Розроблення відповідних навчальних програм і рекомендацій щодо їх освоєння – перший напрям необхідних досліджень. Наступний напрям досліджень полягає в потребі розроблення психолого-педагогічного супроводу щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання на всіх рівнях освіти – бакалавраті та магістратурі [1]. Розроблення критеріїв і методик оцінювання традиційних і дистанційних форм навчання, а також якості отриманих знань – становить останній напрям досліджень.

Основні цілі побудови єдиного інформаційного простору в системі вищої освіти МНС України пов'язані з наданням принципово нових можливос-

тей для пізнавальної та творчої діяльності охочих до навчання працівників, які потребують перепідготовки чи перекваліфікації. Це може бути досягнуто завдяки сучасному інформаційному і технічному оснащенню основних видів навчального процесу: ознайомлення з лекційним матеріалом, виконання лабораторних і практичних завдань, здача заліків та складання іспитів тощо.

Побудова єдиного інформаційно-освітнього простору в системі вищої освіти МНС України дає змогу домогтися:

- підвищення ефективності та якості процесу навчання;
- інтенсифікації процесу наукових досліджень в освітніх установах;
- скорочення часу і поліпшення умов для отримання додаткової освіти чи перекваліфікації;
- підвищення оперативності та ефективності управління окремими навчальними закладами і системою вищої освіти загалом;
- інтеграції власних інформаційно-освітніх систем у світову інформаційну мережу, що значно полегшить доступ до міжнародних інформаційних ресурсів у галузі освіти, науки, культури та інших сферах життєдіяльності.

Основні напрями і проблеми створення та розвитку єдиного інформаційно-освітнього простору у структурі МНС України передбачають:

- оснащення профільних навчальних закладів сучасним інформаційно-комунікаційним обладнанням з урахуванням організаційно-економічних чинників: "мала" інформатизація може виявиться неефективною, а "велика" – надмірно дорогою, такою, що не дає миттєвої віддачі;
- організацію процесу підготовки фахівців у сфері інформаційних технологій та захисту інформації. Нестача таких фахівців, особливо – безпеки інформаційних технологій, посилюється процесами їх "вимивання" зі сфери вищої освіти в комерційні та інші структури;
- організацію процесу створення єдиної системи інформаційно-освітніх ресурсів, яка неможлива без постійної координаційної участі та прискіпливого контролю з боку прогресивної педагогічної та наукової громадськості, виражених у тій або іншій формах;
- переведення власних інформаційних ресурсів у електронну форму та їх запис на електронні носії. Тільки внесення всієї інформації, накопиченої працівниками МНС за тривалий період часу, на комп'ютерні носії дасть змогу створити реальні можливості вільного доступу до неї всім охочим до навчання;
- інтеграцію власних інформаційних ресурсів у світове інформаційне середовище, внаслідок чого ними можуть скористатися охочі до навчання не тільки у межах однієї країни, але й у світовому співтоваристві.

Водночас застосування сучасних інформаційних технологій в навчальному процесі системи вищої освіти МНС України пов’язане з проявами таких недоліків [2]: 1) нерівноправний доступ до різної інформації не зареєстрованих учасників навчального процесу; 2) часто невиправдано низькі показники ефективності очікуваних результатів у охочих до навчання; 3) втрата особистого спілкування зі здобувачами знань, а їх – з викладачем; 4) інколи низька еквівалентність отриманого диплома очікуваній роботі; 5) вимушений рух до

міжнародних стандартів надання освітніх послуг з одночасною втратою власних інтересів.

Нерівномірне впровадження інформаційно-комунікаційних засобів у навчальний процес, а також зацікавленість багатьох претендентів у дистанційному навчанні роблять помітний вплив на стан справ у системі вищої освіти України. Окрім елітарних вузів, вплив яких на сьогодні є ще достатньо міцним (за рахунок попередньо набутого визнання, історично сформованих наукових і навчальних шкіл, а також багатих випускників і солідних фондів), решта навчальних закладів, в тому числі і системи вищої освіти МНС України, потрапляють в дуже уразливе становище. Тільки ті вузи, які планомірно інвестують в інформаційно-освітні технології навчання, постійно створюють нові навчальні програми, конкурентоспроможні на ринку праці, не бояться вступати у партнерські стосунки з державними і комерційними структурами, успішно переживуть кризові явища вищої освіти [3].

Перспективний розвиток системи вищої освіти у структурі МНС України має враховувати основні виклики науково-технічного прогресу і пов'язані з ними найважливіші проблеми людини в сучасному інформаційному суспільстві [4]. Найважливішими напрямками переходу до єдиного інформаційно-освітнього простору є: фундаменталізація освіти на всіх її рівнях; реалізація концепції випереджувальної освіти; широке використання інноваційних методів розвитку освіти шляхом застосування перспективних інформаційних технологій; підвищення доступу до якісної освіти за рахунок впровадження дистанційних форм навчання та підтримки навчального процесу сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями.

Література

1. Mason, R. Globalising Education: Trends and Applications / R. Mason. – London : Routledge, 1998. – Pp. 37-40.

2. Burbules, Nicholas C. Globalization and Education: An Introduction / Nicholas C. Burbules and Carlos Alberto Torres, eds. // Globalization and Education. Critical Perspectives. – New York : Routledge, 2000. – Pp. 348-349.

3. UNESCO. World Education 2000: The Right to Education: Towards Education for All Throughout Life. – Paris : UNESCO, 2000. – Pp. 12-18.

4. Чудінова Н.В. Формування інформаційно-освітнього середовища навчання у Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності / Н.В. Чудінова, Ю.І. Грицюк // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.2. – С. 384-392.